

teksti: JOONA VUORENPÄÄ

kuvat: PAUL GERBER, RISTO KANGASNIEMI, JOONA VUORENPÄÄ

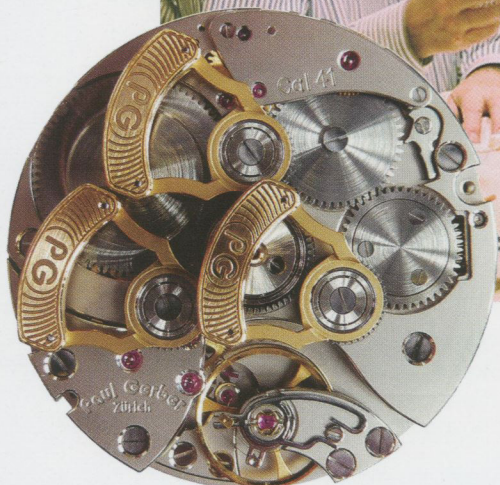
Kellokompin ratkoja *inspiroituu hiljaisuudesta*

Alkujaan berniläinen, juuri 65 vuotta täyttänyt monen suomalaissepankin tuntema kelloseppämestari **Paul Gerber** juhlisti hiljattain myös eläköitymistään. Veikkaan kuitenkin, ettei Gerberin tapainen guru siirry milloinkaan ”eläkkeelle”.

Vuonna 1970 zürichiläistynyt ja kaupungin laitamilla Ruth-vaimonsa kanssa asustava Gerber on työllistänyt kotiateljeessaan parhaimmillaan neljä kelloseppää.

Kolmoisvetopaino
á la Gerber

Ateljeesta syntyy Paul Gerber -kellojen lisäksi mutkikkaita uniikkiyksilöitä sekä useille kellonvalmistajille kehitettyjä lisätoimintoratkaisuja.

Paul Gerber on jo vuosikymmenet taiteillut niin sanottuna ongelmanratkaisijana, kun kelloja suunnitteleva tai valmistava taho on halunnut apua teknisen haasteen voittamiseksi.

Hiljaista vaatimattomuutta

Gerberin tavassa toimia on jotain samaa kuin monella suomalaisella. Jos ajelisit oikuttelevalla brittiklassikolla ja Gerber olisi mekaanikkosi, hän kaikessa hiljaisuudessa tuumailisi konepellin alla ja ratkaisisi monelle muulle ylivoimaiselta vaikuttavan teknisen pulman. Sen jälkeen hän astelisi tohveleissaan kahvikupposelle eikä pitäisi häntä kiittäessäsi ja kehuessasi juttua mitenkään maininnan arvoisena.

Zürichin mestarin tuntee entuudestaan moni Sveitsissä piipahtanut tai sinne pidempään jäänyt suomalainen kelloseppä. Yhteistyö oli hänellä erityisen tiivistä pitkän uran Eternalla tehneen Olavi Saarisen kanssa.

Mutta on Paul Gerber ennättänyt kisata kauko-ohjattavilla lennokeillaan myös Breguetilla työskentelevän kelloseppä **Lauri Malilan** kanssa, jolla on lajin mestaruuskin Sveitsissä.

Olavi Saarisen todistus Gerberistä kertoo paljon. Miehet ovat urallaan tehneet yhteistyötä muun muassa kehittäessään Porsche Design Indicator -kronografia 2000-luvulla: ”Paul on tietynlainen havukka-ahon ajattelija ja huippukelloseppä, joka ei pidä ääntä itsestään. Hän ei halua korostaa mitään saavutuksiaan”, Saarinen kertoo.

Paul Gerber pohtii teknisiä ratkaisuja aluksi mahdolltomalta kuulostaviin asiakasvalmistajien vaatimukseen öisin tai lenkillä.

Gerberin tilillä on muun muassa Guinnesin ennätysten kirjaan vuonna 1989 päätyneen maailman pienin noin 2 cm korkea pendyylikello puisella rataskoneistolla. Ennätyks on edelleen voimassa.

Aikaa kestäviä ratkaisuja

Olavi Saarisen mukaan Gerberin vahvuus näkyi muun muassa viikkopalaverissa, johon hän saapui, kun Porsche Design Indicatoriin oli valmistajan puolelta jälleen haluttu lisätä ominaisuuksia, joista ei paria viikkoa aiemmin ollut mitään puhetta.

”Esimerkiksi numerokiekkonäyttö on ’helppo’ toteuttaa siirtomekanismeilla, mutta numerokiekon asennon palautus viidesosasekunnissa on vaativa toteutus. Paul Gerber tuli palaveriin ja kertoi saaneensa yhtenä yönä idean soittorasiasta, miten numerokiekon palautus pitää Indicatoriin toteuttaa”, Saarinen kertoo.

Paul Gerber kehitti ensimmäisen mekaanisen herätysmoduulin Valjoux 7750:lle Fortisin tilaamana (Cosmonaute Chronograph B42). Gerber tunnetaan myös yhtenä ensimmäisistä nykyajan kellosepistä, joka toteutti lisätoimintoja retrograde-osoittimin.

Esimerkiksi Peseux 7001 -käsivetokoneistolle toteutettu retrograde-sekuntinäyttö fly-back-ominaisuudella on syntynyt ensimmäisenä Paul Gerberiltä. Kun 60 sekuntia on kulunut loppuun, sekuntiosoitin ponnahtaa automaattisesti alkuasentoon jatkaakseen askeltamistaan. Toiminto ottaa huomioon palautuksen aikana syntyvän aikahävikin.

Paul Gerberin nimi näkyy myös toisessa Guinnesin ennätyksessä. Vuonna 2003 häneltä valmistui maailman monimutkaisin 1100 osaa sisältävä rannekello.

Asiakkaan ”peruskellon” pohjakoneistona oli **Louis Eysee Piguetin** repeeteri, johon Gerber lisäsi sekunnin murto-osia näyttävän kronografin fly-back-toiminnolla, hyppäävän minuuttiosoitimen ja käyntivaranäytön

sekä koneistolle että repeeterin soittoäänelle. Loppusilauksena hän rakensi koneistoon tourbillon-käynnin. Gerber toteaa, että kyse ei ole pelkästään monimutkaisimmasta rannekellosta, vaan myös isosta osasta hänen elämänsä, koska projekti vei kaikkiaan 11 vuotta.

Paul Gerber on valmistanut lisäksi Perreletille automaattikoneistoon kaksoisvetopainoratkaisun ja omaan Paul Gerber -malliinsa kolmoisvetopainon. Ylimääräisistä vetopainoista ei Gerberin mukaan ole teknistä hyötyä, mutta ne näyttävät hienoilta ja sopivat kikkailuista pitävälle.

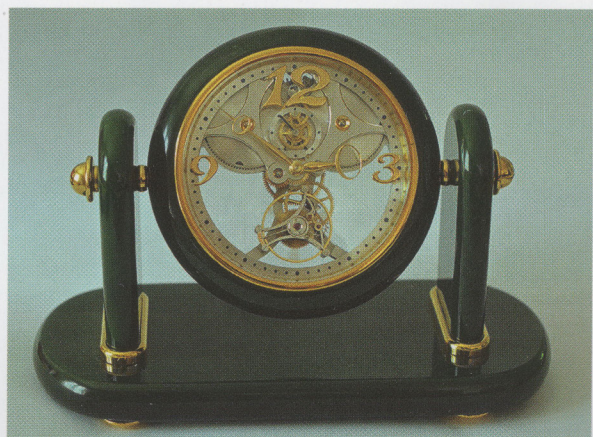
Soittorasiat ja automatoneiksi kutsuttavat liikkuvat mekaaniset miniatyyrihahmot ovat myös kiinnostaneet kelloseppämestaria ja sellaisia hän on myös itse valmistanut. Ateljeen hyllyiltä pilkottaa monenmoista kiinnostavaa. Vaikuttava pöytäkello, pendyyli-tourbillon, kuuluu myös Gerberin inhouse-mallistoon.

Uutuutena kellonrakennuskurssit

Paul Gerber on käynnistänyt pienille harrastajaryhmille suunnatut kellonrakennuskurssit, ehkäpä eläkeläis-ärkeä sopivasti värittämään. Kurssit sisältävät työstettäväksi tuttuja elementtejä.

Koneisto, joka puretaan ”atomeiksi”, viimeistellään ja käsitellään uudestaan sekä kasataan, on Unitas 6498 -käsivetokoneisto. Huomattava osa kurssikelloon tulevasta muunnelluista komponenteista tulee Gerberin ateljeesta.

Ensimmäisen suomalaisryhmän Gerberin kurssille vei Pirkan kellon yrittäjäomistaja Risto Kangasniemi viime tammikuussa.

Vaikuttava pöytäkello, pendyyli-tourbillon, kuuluu myös Gerberin inhouse-mallistoon.